Ernst Lambeck (1890)

Ernest Georg Maximilian Lambeck
(1814-1892), toruński księgarz, drukarz i wydawca narodowości niemieckiej

Honorowy Obywatel Miasta Torunia

Ur. w Górsku w powiecie toruńskim jako syn pastora Fryderyka i Henriety z d. v. Randahl. Był najpierw uczniem szkoły elementarnej w Górsku, a później gimnazjum w Toruniu. Kiedy w 1826 jego starszy brat objął po ojcu urząd pastora w Górsku, rodzice Lambecka przenieśli się do Bawarii, gdzie objęli majątek po zmarłym teściu, generale armii bawarskiej. Lambeck ukończył gimnazjum i zdał maturę w Norymberdze, po czym rozpoczął studia wyższe na uniwersytecie w Erlangen. Jednak wkrótce je przerwał, by poświęcić się księgarstwu, którego uczył się trzy 1ata w Norymberdze, Wiedniu i Brnie. Następnie, za namową brata - pastora, osiadł na stałe w Toruniu. Tu w 1840 otworzył księgarnię z wypożyczalnią książek. W 1842 nabył drukarnię W. T. Lohdego, a w trzy 1ata później drukarnię toruńskiej Rady Miejskiej. W 1845 przejął także toruńską gazetę tygodniową "Thorner Wochenblatt", którą jesienią 1867 przekształcił w dziennik "Thorner Zeitung".

Będąc rasowym kupcem, zajmował się nie tylko drukiem i sprzedażą książek i gazet. Zakład jego produkował bowiem także druki akcydensowe i litografie. Odrębnie reklamował sprowadzanie i sprzedaż poszukiwanych towarów przemysłowych oraz prowadził agendy niektórych spółek i towarzystw ubezpieczeniowych. Jako zwolennik demokratycznych przemian, podczas Wiosny Ludów reklamował sprzedaż portretów Kossutha, Bema i Dębińskiego. Bogacił się szybko, stając się równocześnie obywatelem powszechnie szanowanym. Już w 1842 został członkiem Rady Miejskiej, a wkrótce jej sekretarzem i członkiem kolegium magistrackiego, pełniąc szereg ważnych funkcji w różnych deputacjach. Od 1872 aż do śmierci był członkiem sejmiku powiatowego, prowincjonalnego i pruskiej Izby Panów. Miał też tytuł radcy miejskiego i honorowe obywatelstwo Torunia.

Działalność wydawniczą jego firmy obrazuje katalog obejmujący przeznaczone do sprzedaży publikacje z 1840-90; podzielony na wydawnictwa niemieckie, polskie, muzyczne i kartograficzno-ilustracyjne, zawiera ok. 300 pozycji. W dziale niemieckim, obejmującym ok. 2/3 całości, wymienia dzieła Mikołaja Kopernika, w tym łacińskie i niemieckie wydanie "De Revolutionibus Orbium Coelestium", prace naukowców toruńskiego gimnazjum i niemieckiego Towarzystwa Naukowego "Copernicus Verein fur Wissenschaft und Kunst". Dalszą grupę stanowią dzieła treści religijnej, w tym zbiory kazań i nauk przede wszystkim dla wyznawców protestantyzmu, ale także dla katolików. Poważną część wydawnictw Lambecka stanowiły popularne zbiory wiadomości i poradniki z różnych dziedzin wiedzy, a także podręczniki i samouczki do nauki języków obcych, a wśród nich zwłaszcza do jęz. polskiego. Jest także kilka wydań bardzo popularnych elementarzy, ale również znana gramatyka jęz. polskiego dla Niemców J. Poplińskiego, która miała aż 3 wydania.

Tak dla Niemców, jak i dla Polaków przez wiele lat wydawał bardzo popularne i praktyczne kalendarze. W dziale polskim, obejmującym ponad 60 pozycji, znajdują się również liczne wydawnictwa do nauki jęz. polskiego, publikacje o treści religijnej oraz kalendarze, tak dla wyznawców wiary katolickiej, jak i dla Polaków wyznań ewangelickich. Są tam również popularne opowieści dla ludu, książki kucharskie, lekarskie, senniki i śpiewniki. Pozycję szczególną stanowi "Pan Tadeusz" Adama Mickiewicza, pierwsze osobne wydanie na terenach Polski pod zaborami, opublikowane w 1858 z datą 1859, pamiętną dla wydawcy setną rocznicą urodzin Fryderyka Schillera. W dziale muzycznym znajdują się wyłącznie utwory o charakterze popularnym: walce, polki i mazurki w układzie na fortepian z towarzyszeniem śpiewu, w tym także kompozycje lubianego w tamtych czasach młodego, urodzonego w Toruniu, polskiego pianisty Jana Konopackiego. W dziale tym uwagę zwraca "Marsylianka" - hymn narodowy Francuzów.

W dziale ilustracyjno-kartograficznym, rejestrującym produkcję zakładu litograficznego Lambecka, na uwagę zasługują mapy powiatów: Torunia, Brodnicy, Grudziądza, Świecia i Chełmna.

Lambeck był otwartym zwolennikiem równouprawnienia Polaków w państwie niemieckim. Oskarżony w 1882 o krytykę w "Toruńskim Kalendarzu Katolicko-Polskim" stosunków sprzyjających emigracji Polaków, broniąc się sam, wygłosił ostrą replikę dla aktu oskarżenia, w której zarzucił władzom gnębienie obywateli narodowości polskiej, zwłaszcza zaś pozbawienie ich możliwości nauki ojczystego języka, który jest równie dobry i piękny jak niemiecki. Wyrokiem sądu został uniewinniony. Z jego własnych publikacji przypisać mu można tylko pierwszą historię drukarstwa toruńskiego wydaną w 1868 pt. "Geschicbte der Rathsbuch-druckerei von Thorn". Choć sam wielokrotnie występował w swych gazetach jako red. odpowiedzialny, osobnych publikacji jako własnych nie podpisywał.

Był żonaty z Antoniną z d. Engelmann, z którą miał pięcioro dzieci. Ojca przeżyli tylko dwaj synowie: Walter, wieloletni księgarz toruński, i Max, który po śmierci ojca rowadził drukarnię, nie zmieniając firmy.

Toruński Słownik Biograficzny pod redakcją Krzysztofa Mikulskiego.
Wydawnictwo Uniwersytetu Mikołaja Kopernika. Toruń 2004.

>>> Wróć do listy Honorowych Obywateli Miasta Torunia [1]

Odnośniki:
[1] https://www.torun.pl/pl/node/1663